

Ko Sveti Duh govori tako Petru kot Korneliju

Namen sinode je spremeniti miselnost

Sinodo o sinodalnosti je papež Frančišek vso Rimskokatoliško cerkev povabil na skupno pot, kajti sinoda v grščini pomeni »hoditi skupaj«. Kaj je pravzaprav v jedru tega povabila, katere so ključne vsebine sinode in kdo so pomembni dejavniki sinode, kako se lahko sami in skupaj odzovemo na vabilo; predvsem pa, kako se odpreti duhovnemu »branju« sinodalne poti?

Protagonist sinode

Sinoda ni nekaj povsem novega – pozna jo prvo tisočletje krščanstva, v zadnjega pol stoletja po 2. vaticanskem koncilu pa so se škofovske sinode v Rimu vrstile vsakih nekaj let. Vseeno je papež Frančišek s sklicem sinode o sinodalnosti odprl pot nečemu novemu. Gre za to, da sinoda ne zadeva le škofov in nekaterih teoloških strokovnjakov, ampak vse krščene. Na pot smo povabljeni kot celotna Cerkev, duhovniki, redovnice in laiki, samski in poročeni, stari in mladi. Zato ima ta sinoda več »korakov« najprej srečanja na ravni

škofij, potem na ravni narodnih in kontinentalnih okvirov Cerkev, proces pa »sklene« srečanje škofovske konference jeseni 2023 v Rimu. Temu bo verjetno sledila papeževa posinodalna apostolska spodbuda.

O razumevanju sinode veliko povedo besede papeža in tajništva sinode. Že oktobra 2015, ob praznovanju 50. obletnice škofovske sinode, je papež Frančišek rekel: »Ravno pot sinodalnosti je pot, ki jo Bog pričakuje od Cerkev tretjega tisočletja.« Oktobra lani pa je kot rimski škof vernikom svoje škofije poudaril: »Sinodalnost izraža naravo Cerkev, njeno obliko, stil in poslanstvo.« Ob drugi priložnosti pravi, da je »sinoda cerkveni trenutek in protagonist sinode je Sveti Duh«. Brez Duha, brez Svetega Duha, ni sinode. Edino Sveti Duh »nas vodi tja, kamor želi Bog, in ne kamor bi nas vodile naše ideje in osebni okusi«.

Besede o Svetem Duhu nastopajo v vrsti dogodkov v evangelijih in Apostolskih delih. Zlasti sta pomembna dva dogodka v Apostolskih delih, ki se zdita ključna za pravilno razumevanje sinodalnosti. Prvi govori o Petru in Korneliju: zanimivo, da je Sveti Duh isto govoril Petru, prvaku apostolov, in Korneliju, poganu. Peter sicer ni razumel vsega, a je bil poslušen Duhu in v sklepnem delu je Kornelijeve hiša sprejela krščanstvo. Ta dogodek je eden ključnih za razumevanje dinamike in odločitev prvega apostolskega zbora (sinode) v Jeruzalemu – to poudarja tudi pripravljani dokument sinode. Razlog zbora so bila različna razumevanja sprejemanja poganov v krščanstvo. Apostolska dela poročajo o več govorih, odločitvi in končnem pismu, ki vsebuje besede: »Sveti Duh je odločil /sklenil in mi z njim ...« Pomislimo, kakšen pogum in ponižnost Cerkev izražajo te besede. Prvi akter zbora v Jeruzalemu je Sveti Duh – in enako vsake resnične sinode. Pot k temu pa vodi prek srečanj, govora in poslušanja – ter razločevanja v odnosu s Sveto Trojico, zlasti s Svetim Duhom.

Povezava teh dveh dogodkov ni naključna: sinodalnost vključuje tudi to, da v enem dogodku beremo duhovno sporočilo za drug dogodek, drug čas. Taka je simbolna miselnost. Zato je v tej fazi sinode o sinodalnosti bistveno, da si med seboj delimo izkušnje življenja (kar je Duh že storil), ter da se jih naučimo brati v luči tega, kaj imajo povedati za druge okoliščine življenja Cerkev danes.

ude
lahk
sam
Vsi
skuj
evar
dov
spre
nek
žive

pou
jaln
vanj
dial
Prv
tere
Dru
Du
in k
neg
soč
»pri
biti
nasj
gun

ideje
bi C
v ka
za te
nek
in d
O te
v Vs
in p

Foto: Shutterstock

jih p
šam
ze:

Proces, v katerem bi se vsi počutili kot doma

Podnaslov sinode o sinodalnosti je občestvo, udeleženos in poslanstvo. Z drugimi besedami lahko rečemo, da za življenje Cerkev niso odgovorni samo duhovniki, ampak vsi, vsak s svojim deležem. Vsi krščeni smo soodgovorni za življenje Cerkev kot skupnosti in za poslanstvo evangelizacije, to je, kako evangeljsko živeti v vseh vidikih življenja in to posredovati drugim. Strinjam se s temi, ki to povezujejo s spremembo miselnosti, z novo mentaliteto. Poglejmo nekatere poudarke, ki nam lahko pomagajo odkriti in živeti novo miselnost.

Papež o sinodalnosti pogosto govori s tremi poudarki. Denimo: srečanje in dialog, ki rodi ustvarjalnost; ali: poslušanje, ki vključuje dialog in razločevanje; spet drugje: svoboda, ustvarjalnost in končno, dialog. Govori tudi o treh priložnostih sinodalnosti. Prva je, da sinodo sprejmemo kot daljši proces, v katerem bi se vsi počutili kot doma in lahko sodelovali. Druga je, da bi postali Cerkev poslušanja: poslušanja Duha v molitvi in poslušanja kristjanov glede upanja in krize vere ter »nujne potrebe po prenovi pastoralnega življenja«. In tretja, da bi postali Cerkev bližine, sočutja, nežnosti – Cerkev, ki želi vzpostaviti trdnejše »prijateljske vezi z družbo in svetom«. Cerkev ne more biti ločena od krhkosti in revščine sedanjega časa – nasprotno, poklicani smo, da oskrbimo rane in opogumljamo potrta srca.

Teh besed ne gre razumeti kot (moralni) nauk ali ideje, so življenjske spodbude na poti. Papež ne želi, da bi Cerkev videli kot idealno kroglo, ampak kot polieder, v katerem je prostor za vsakogar, za nepopolne in tudi za te, ki so hudo padli ali so zlomljeni. K celoti vsak nekaj prispeva. Predvsem pa obstajajo vezi med enimi in drugimi in med vsemi kot celoto: celota zajema vse. O tem je pisal že v Veselju evangelija, zelo močno tudi v Vsi smo bratje. To predlaga kot model za pastoralno in politično delovanje.

Po dialogu nismo več isti

Poslušanje je ena izmed prednostnih tematik, ki jih predlaga tajništvo sinode. Vprašamo se, ali poslušamo tako, da tudi slišimo – zlasti, ali slišimo krik zemlje, krik ubogih, pa tudi besede najbližjih.

Ali resnično prisluhnemo tem, s katerimi smo prijateljsko povezani, in tem, ki so drugačni od nas? Ali poslušamo tako, da to tudi upoštevamo?

Papež ne želi, da bi Cerkev videli kot idealno kroglo, ampak kot polieder, v katerem je prostor za vsakogar, za nepopolne in tudi za te, ki so hudo padli ali so zlomljeni.

Ali poslušamo z odprtim in vsem srcem? Le če se srečamo v globini, se lahko razvije pravi dialog, h kateremu smo resnično povabljeni.

Z razvijanjem kulture dialoga so povezane številne izmed desetih tem, ki jih kot prioritete predlaga tajništvo sinode. O srečanju in dialoški neposredni govoru prve tri: 1) tovariši na poti; 2) poslušati z odprtim srcem; 3) jasno spregovoriti, na poseben način pa praznovanje in liturgija, katere del je bogoslužno srečanje in živ spomin.

Papež poudarja: »Srečanje in medsebojno poslušanje nista sama sebi namen.« Nasprotno, ko se spustimo v resnični dialog, »se podamo na pot, na koncu katere nismo več isti kot prej, smo spremenjeni«. Dialog ima dejansko dve bistveni razsežnosti, dva »učinka«: en vidik je (medosebno) srečanje, ki gradi pristno povezanost, drugi je rojevanje nečesa novega: dialog je ustvarjalen.

Drug namen dialoga je pot k razločevanju. Razločevanje je način odločanja, h kateremu smo povabljeni vsi kristjani. Zakaj? Ker razločevanje vedno upošteva človeka v konkretnem življenjskem položaju, skupnosti, katerih del je – in te imajo spomin, kulturo, zgodovino, predvsem pa Svetega Duha v edinosti z Očetom in Sinom. Razločevanje je duhovni način spoznavanja in odločanja.

Razločevanje ni abstraktno, je povezano s konkretnim življenjem – in, zanimivo, o življenju Cerkev in družbe govore teme, kot so a) soodgovornost za skupno poslanstvo (krščenih), b) dialog v Cerkvi in družbi, c) ekumenizem ter č) oblast in sodelovanje.

Namen sinode primarno ni napisati nove pastoralne načrte, ampak spremeniti miselnost. S spremenjeno miselnostjo pa bomo lahko motrili sedanje in nove načrte – kajti v prvi vrsti ne gre za to, da »delamo dobro«, ampak za to, da se razodene Božji milostni pogled na človeštvo.

• Igor Bahovec